

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

PHẠM MINH TUÂN

**NGHIÊN CỨU CHẤT LƯỢNG CUỘC SỐNG
DÂN CƯ TỈNH BẮC GIANG GIAI ĐOẠN 1999 - 2009**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC ĐỊA LÝ

Thái Nguyên, năm 2011

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

PHẠM MINH TUÂN

**NGHIÊN CỨU CHẤT LƯỢNG CUỘC SỐNG
DÂN CƯ TỈNH BẮC GIANG GIAI ĐOẠN 1999 - 2009**

Chuyên ngành: Địa lý học

Mã số: 60.31.95

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC ĐỊA LÝ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: TS NGUYỄN VIỆT TIẾN

Thái Nguyên, năm 2011

LỜI CẢM ƠN

Tác giả đề tài xin chân thành cảm ơn TS Nguyễn Việt Tiến đã trực tiếp hướng dẫn về khoa học và giúp đỡ tận tình trong suốt quá trình tác giả nghiên cứu, hoàn thành đề tài.

Xin chân thành cảm ơn đến Ban Giám hiệu trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên, Ban Chủ nhiệm khoa Địa lí, Khoa sau Đại học, các thầy giáo, cô giáo Bộ môn Địa lý kinh tế - xã hội, Khoa Địa lý đã động viên, chỉ dẫn, đóng góp ý kiến và tạo những điều kiện thuận lợi.

Nhân dịp này, xin được bày tỏ lòng biết ơn tới các cơ quan, ban, ngành của tỉnh Bắc Giang: UBND tỉnh, Sở Kế hoạch - Đầu tư, Cục Thống kê, Sở Lao động - Thương binh và xã hội, Sở Y tế, Trung tâm Y tế dự phòng tỉnh, Sở nông nghiệp, Trung tâm nước sạch và vệ sinh môi trường tỉnh, Công an tỉnh, Công ty Điện lực Bắc Giang... đã giúp đỡ nhiệt tình trong việc cung cấp tư liệu, số liệu.

Xin chân thành cảm ơn lãnh đạo Sở GD&ĐT tỉnh Bắc Giang và các đồng nghiệp Văn phòng Sở và các phòng, ban Sở GD&ĐT đã tạo những điều kiện hết sức thuận lợi, luôn khích lệ và động viên tác giả.

Cuối cùng, tác giả xin cảm ơn gia đình, người thân, bạn bè đã động viên, giúp đỡ tác giả rất nhiều trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2011

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu trích dẫn đều có nguồn gốc rõ ràng, các kết quả trong luận văn là trung thực và chưa được công bố ở bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả luận văn

Phạm Minh Tuấn

MỤC LỤC

Trang

Trang bìa phụ	
Lời cảm ơn	
Lời cam đoan	
Mục lục.....	i
Các chữ viết tắt trong luận văn	iii
Danh mục các bảng	iv
Danh mục các hình.....	vi
MỞ ĐẦU	1
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN NGHIÊN CỨU CHẤT LƯỢNG CUỘC SỐNG DÂN CƯ.....	7
1.1. Cơ sở lý luận.....	7
1.1.1. Quan niệm về chất lượng cuộc sống.....	7
1.1.2. Các tiêu chí và thước đo phản ánh CLCS.....	8
1.1.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến CLCS.....	11
1.2. Cơ sở thực tiễn.....	14
1.2.1. Chất lượng cuộc sống của dân cư Việt Nam	14
1.2.2. Chất lượng cuộc sống của dân cư vùng Trung du miền núi phía Bắc ...	19
Chương 2. THỰC TRẠNG CHẤT LƯỢNG CUỘC SỐNG DÂN CƯ TỈNH BẮC GIANG GIAI ĐOẠN 1999 - 2009	23
2.1. Các nhân tố ảnh hưởng đến chất lượng cuộc sống dân cư tỉnh Bắc Giang ...	23
2.1.1 Vị trí địa lí và lãnh thổ	23
2.1.2. Điều kiện tự nhiên và tài nguyên thiên nhiên	25
2.1.3. Các nhân tố kinh tế - xã hội	31
2.2. Thực trạng chất lượng cuộc sống dân cư tỉnh Bắc Giang.....	46
2.2.1. Chỉ số phát triển con người.....	46

2.2.2. Các chỉ tiêu khác: sử dụng nước sạch, điện sinh hoạt và nhà ở của người dân	68
2.3. Đánh giá tổng quan về chất lượng cuộc sống dân cư tỉnh Bắc Giang ...	74
2.3.1. Lựa chọn các chỉ tiêu đánh giá tổng hợp CLCS dân cư tỉnh Bắc Giang .	74
2.3.2. Đánh giá tổng hợp CLCS dân cư tỉnh Bắc Giang.....	76
Chương 3. ĐỊNH HƯỚNG VÀ NHỮNG GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG CUỘC SỐNG DÂN CƯ TỈNH BẮC GIANG ĐẾN NĂM 2015 VÀ TẦM NHÌN TỚI 2020	80
3.1. Định hướng.....	80
3.1.1. Cơ sở định hướng.....	80
3.1.2. Các mục tiêu.....	81
3.2. Những giải pháp cụ thể về nâng cao CLCS dân cư tỉnh Bắc Giang	85
3.2.1. Giải pháp về chính sách	85
3.2.2. Giải pháp về kinh tế	85
3.2.3. Giải pháp về y tế - giáo dục - xã hội	88
3.2.4. Giải pháp về môi trường, an ninh trật tự an toàn xã hội.....	93
3.2.5. Giải pháp về hạ tầng.....	93
3.2.6. Một số giải pháp khác	94
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	96
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

CÁC CHỮ VIẾT TẮT TRONG LUẬN VĂN

Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
CLCS	Chất lượng cuộc sống
CN - XD - DV	Công nghiệp, xây dựng và dịch vụ
GDP	Tổng sản phẩm quốc nội
GD & ĐT	Giáo dục và Đào tạo
HDI	Chỉ số phát triển con người
N - L - NN	Nông - Lâm - Ngư nghiệp
TDMNPB	Trung du miền núi phía Bắc
THCS	Trung học cơ sở
THPT	Trung học phổ thông
TTGDTX - DN	Trung tâm giáo dục thường xuyên - dạy nghề
UNDP	Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc
<	Ký hiệu nhỏ hơn
>	Ký hiệu lớn hơn

DANH MỤC CÁC BẢNG

	<i>Trang</i>
Bảng 1.1. Việt Nam trong so sánh với thế giới.....	15
Bảng 1.2. Xếp hạng một số quốc gia về phát triển con người năm 2005 (trong số 177 quốc gia)	15
Bảng 1.3. Thành tựu phát triển con người của Việt Nam giai đoạn 1999 - 2005 ...	16
Bảng: 1.4. Thành tựu phát triển con người của các vùng đất nước năm 2006	20
Bảng: 1.5. Thành tựu phát triển con người của các tỉnh TDMNPB so với cả nước năm 2006	21
Bảng 2.1. Các đơn vị hành chính tỉnh Bắc Giang đến hết năm 2009	24
Bảng 2.2. Diện tích và cơ cấu sử dụng đất của tỉnh Bắc Giang năm 1999 và 2009 .	29
Bảng 2.3. Gia tăng dân số và tỷ lệ gia tăng tự nhiên giai đoạn 1999 - 2009.....	32
Bảng 2.4. Dân số trung bình phân theo giới tính giai đoạn 1999 - 2009.....	33
Bảng 2.5. Nguồn lao động và cơ cấu nguồn lao động theo khu vực kinh tế	34
Bảng 2.6. Diện tích, dân số và mật độ dân số các huyện, thành phố năm 2009	35
Bảng 2.7. Tăng trưởng GDP và GDP/ người tỉnh Bắc Giang giai đoạn 1999 - 2009	46
Bảng 2.8. Cơ cấu thu nhập bình quân một nhân khẩu 1 tháng chia theo các khoản thu qua khảo sát một số năm (từ 2002 - 2008).....	48
Bảng 2.9. Thu nhập bình quân một nhân khẩu một tháng của nhóm thu nhập thấp nhất và nhóm thu nhập cao nhất của tỉnh Bắc Giang qua một số năm (từ 2002 - 2008).....	49
Bảng 2.10. Chi tiêu đời sống bình quân một nhân khẩu một tháng chia theo 5 nhóm thu nhập của tỉnh Bắc Giang năm 2008	50
Bảng 2.11. Thu nhập bình quân đầu người các huyện, thành phố tỉnh Bắc Giang giai đoạn 1999 - 2009.....	51
Bảng 2.12. Tỷ lệ hộ nghèo của tỉnh Bắc Giang phân theo các huyện, thành phố giai đoạn 2001 - 2009.....	53

Bảng 2.13. Số trường, lớp và học sinh mẫu giáo qua các năm học giai đoạn 1999 - 2009.....	56
Bảng 2.14. Tổng số trường, lớp, giáo viên và học sinh phổ thông của tỉnh Bắc Giang giai đoạn 1999 - 2009.....	57
Bảng 2.15. Số học sinh phổ thông/1 giáo viên qua các năm học giai đoạn 1999 - 2009.....	58
Bảng 2.16. Giáo viên, học sinh phổ thông phân theo thành phố và các huyện (Số liệu giữa năm học 2009 - 2010).....	61
Bảng 2.17. Chi giáo dục, đào tạo bình quân 1 người đi học trong 12 tháng qua chia theo thành thị nông thôn, giới tính.....	63
Bảng 2.18. Mạng lưới y tế tỉnh Bắc Giang giai đoạn 1999 - 2009.....	64
Bảng 2.19. Số cán bộ y tế, số giường bệnh/10.000 dân theo huyện, thành phố tỉnh Bắc Giang năm 2009.....	65
Biểu 2.20. Tuổi thọ bình quân tỉnh Bắc Giang phân theo các huyện, thành phố năm 2009	67
Bảng 2.21. Số người nghiện ma túy ở tỉnh Bắc Giang các năm 1999 - 2010....	68
Bảng 2.22. Nguồn nước ăn, uống của các hộ dân trong tỉnh 2005 - 2009.....	69
Bảng 2.23. Mức tiêu thụ điện sinh hoạt bình quân/đầu người phân theo huyện, thành phố Bắc Giang năm 2009.	71
Bảng 2.24. Tỷ lệ hộ dân cư phân theo loại nhà của tỉnh năm 1999 và năm 2009 (%)	72
Bảng 2.25. Điều kiện nhà ở của các hộ dân cư phân theo huyện, thành phố năm 2009	73
Bảng 2.26. Xác định mức và điểm cho từng chỉ tiêu.....	75
Bảng 2.27. Đánh giá tổng hợp CLCS dân cư tỉnh Bắc Giang năm 2009	76

DANH MỤC CÁC HÌNH

	<i>Trang</i>
Hình 2.1. Bản đồ hành chính tỉnh Bắc Giang	25
Hình 2.2: Biểu đồ Sự chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo ngành của Bắc Giang năm 1999 và 2009	36
Hình 2.3: Biểu đồ GDP và GDP/ bình quân đầu người của tỉnh Bắc Giang giai đoạn 1999 - 2009	47
Hình 2.4: Biểu đồ GDP/bình quân người tỉnh Bắc Giang so với một số tỉnh vùng TDMNPB năm 2010	47
Hình 2.5: Biểu đồ tỷ lệ hộ nghèo của Bắc Giang phân theo các huyện, thành phố năm 2009	53
Hình 2.6: Biểu đồ tỷ lệ hộ dân được dùng nước sạch phân theo huyện, thành phố tỉnh Bắc Giang năm 2009	70
Hình 2.7: Biểu đồ đánh giá tổng hợp chất lượng cuộc sống dân cư tỉnh Bắc Giang năm 2009	77
Hình 2.8. Bản đồ đánh giá tổng hợp CLCS dân cư tỉnh Bắc Giang năm 2009 ...	79